

Gävleborgs Fäbodförening

c/o Redovisningshuset
Sundsplanaden 2
S-824 30 HUDIKSVALL

Regeringen
Landsbyggsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

registrator@rural.ministry.se

Synpunkter: Djurskyddsutredningens betänkande – Ny djurskyddslag (SOU 2011:75)

- *Regelverket ska grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet.*
- *Husdjurens förtrolighet är en del av evolutionen och förstärks genom ständig hantering. Avkomman får inte enbart präglas på modern. Detta hämmar senare förtrolighet med människor. Husdjur måste tidigt få känna att vistelse i bås eller uppbinding innebär trygghet.*
- *När ett företags husdjur stressas av rovdjur och flyr eller rymmer från sin brukningsplats är detta inte en brist i tillsynen utan en situation vilken ansvarig för statens rovdjursförvaltning råder över.*
- *Vi måste få klargjort hur djurskyddslagstiftningen ska tillämpas i samband med rovdjursangrepp.*

Diarienummer: L2011/3138

Sista svarsdatum för remissvaren är den 8 juni 2012.

Inledning

Gävleborgs fäbodförening, GFF, bildad 1996, är en oberoende och ideell förening med syfte att

- arbeta för en sund och livskraftig utveckling av fäbodbruket
- ta tillvara och främja fäbodbrukets intressen
- bistå fäbodbrukarna genom marknadsföring och kompetensupplysning
- ge råd och sprida information som är till nytta för fäbodbruket
- verka för bibehållen djurhållning på fäbodar
- verka för att fäbodbrukets gamla betesdjur kan fortleva i sin typiska miljö
- ta tillvara traditionell kunskap
- främja och stödja nya lösningar inom fäbodbruket
- svara på remisser från myndigheter och organisationer då de rör fäbodbrukets intressen

Före yttrandet har GFF haft kontakt med LRF och föreningen Sveriges fäbodbrukare. Vi tackar för inspiration. Till grund för vårt resonemang lägger GFF främst två dokument.

1. Konventionen om biologisk mångfald

FN:s konvention om biologisk mångfald, CBD, syftar till bevarande och uthålligt bruk av den biologiska mångfalden. CBD ägnar särskild uppmärksamhet åt ursprungliga och lokala samhällen när det gäller skydd för traditionell kunskap och sedvänjor (artikel 8j). Syftet med Sveriges agerande är dels att stärka en demokratisk utveckling, dels nå beslut och åtgärder som praktiskt tillgodoser behoven hos berörda. Termen ”*ursprungliga och lokala samhällen*” tolkas i Sverige som samer, fåbodbrukare, småbönder i fjäll, skog och längs stränder samt lokala fiskare.

2. Europeiska landskapskonventionen

Den europeiska landskapskonventionen trädde i kraft 2004. Sverige har ratificerat den. Landskap är enligt konventionen ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.

Landskapskonventionen har en tydlig demokratisk aspekt och skall stärka allmänhetens och localsamhällets delaktighet. Den betonar att landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. I landskapet möts många olika värden och tillgångar - ekologiska, kulturella, estetiska, sociala och ekonomiska. Det krävs samverkan mellan myndigheter, organisationer, företag och enskilda för att landskapets mångfald av värden ska kunna hanteras på ett hållbart sätt.

Bakgrund

Sommaren 2011 fick vi, några småbrukare och fåbodbrukare, träffa utredaren Eva Eriksson för att tala om djurs välfärd och framför allt våra djurs trygghet. Sedan har vi gett utredaren en sammanfattning av våra tankar. Vi talade om fåbodkultur, fåboddrift, fåbodbruk, utmarksbruk, skalanpassat småbruk - ofta mindre än det gängse lantbruket, lantraser in situ, strikt djurägaransvar, egen kontroll och en hel del annat. Allt med riktning mot djurens välbefinnande och fåbodkulturens särställning enligt Konventionen om biologisk mångfald; artikel 8j, med flera. Vi ville främst framhålla dessa punkter

- Länsstyrelsen som åklagare och domare
- Har fåbodbrukets djur möjlighet att få utlopp för, utöva sina naturliga beteenden?
- Rovdjur och djurvälfärd

Tyvärr måste vi återkomma till dem i våra synpunkter eftersom vi inte anser att utredningen lyckats ge utrymme för vad som behövs för att vi ska kunna återfå och bibehålla ett livskraftigt och på traditionell grund vilande fåbodbruk och en respekterad fåbodkultur.

Vi inleder med en beskrivning av vad vi tycker sammanfattar fåbodbrukarens problem när förslaget till den nya djurskyddslagen lämnas:

I en fåbod hålls mjölkorna vanligen uppbundna eftersom det var så när fåbboden byggdes. Enligt nuvarande lag får dessa mjölkor hållas uppbundna eftersom fåbodarna är uppförda före 2007 då man införde ett förbud mot nya byggen av system för uppbundna mjölkor.

Ett totalt förbud mot uppbundna djur skulle göra det omöjligt att bedriva fåbodbruk eftersom det inte är rimligt att i dessa småskaliga bruk bygga in lösdrifter på gamla vallar. Att låta korna gå lösa i de gamla byggnaderna är inte heller rimligt.

Vi har i Sverige bestämt att vi ska respektera och bevara kunskaper och bruk som hör till det traditionella sätt att leva som hör till fåbodbruket och det sätt det använder den biologiska mångfalden.

Till bakgrunden vill vi också föra några tankar om hur de första djuren tämjdes och domesticerades. Man brukar skilja på företeelserna och menar att domesticering sker när en djurart ärver en förtrolighet i förhållandet till människor. Förtroligheten är en del av evolutionen och förstärks genom ständig hantering från födselögonblicket. En kalv, en kuling, en killing får inte enbart bli präglat på modern eftersom detta hämmar senare förtrolighet med människor. Husdjur måste tidigt få känna att vistelse i box eller uppbindning innebär trygghet. Se situationen att hantera en tjur som först sent i livet blir skild från sin mor. Det är stora krav som då ställs på en djurskötare.

Det är inte bara människor som kan ha djuröga, de domesticerade djuren har också förvärvat en förmåga att förstå eller tolka människor och utveckla ett förhållande. I fäbodkulturen är detta påfallande. Djurskyddslagen borde ha krav på att alla som sysslar med djur måste ha djuröga. Ska regelverket grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet bör detta vara fullt möjligt.

Gävleborgs fäbodförening anför följande

Utredaren haft i uppdrag att se över djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. Utredaren skulle, med bibehållen djurskyddsnivå, analysera hur lagstiftningen skulle kunna moderniseras, förenklas samt förändras så den blir mer flexibel och målinriktad. Dessutom skulle särskild uppmärksamhet riktas åt tio utpekade problemområden. Slutligen var uppdraget att lämna ett förslag till en ny djurskyddslag.

De 10 särskilda frågor som skulle utredas var

1. Övergivna och förvildade djur
2. Begreppet naturligt beteende
3. Avel som medför ett lidande för djuren
4. Särskilda krav för viss djurhållning (tillståndskrav t.ex. § 16 tillstånd och förprovning av djurstallar)
5. Tävling med och träning av djur
6. Omhändertagande av djur och djurförbud
7. Användning av djur för sexuella ändamål
8. Straffbestämmelser
9. Sekretessfrågor och informationsutbyte
10. Möjlighet att göra undantag från djurskyddslagstiftningen i krissituationer

Från fäbodbruket fäster vi oss främst vid frågorna 1, 2, 4, 6, 9 och 10.

Allmänna synpunkter

- Förslaget innebär att djurskyddslagstiftningen blir en expertreglering formulerad av Jordbruksverkets tjänstemän. Vi saknar en tillfredsställande konsekvensanalys. En sådan är viktig och vi saknar ett resonemang kring för- och nackdelar med förslaget.
- Förslaget innebär mer ansvar och arbete till Jordbruksverket samt att Jordbruksverket nog inte får tillräcklig politisk styrning. Många beslut om generella djurskyddsregler får då inte politisk förankring utan beslutas istället av Jordbruksverkets tjänstemän. Här kan frågan om rättssäkerhet och demokratiska principer diskuteras?
- Vi är rädda för att utredaren sätter allt för stor tilltro till Jordbruksverkets förmåga och att antalet regler och regelbördan inte kommer att minska.

- Utredaren föreslår att Jordbruksverket ska ha ett vetenskapligt råd som hjälp. Om detta får gehör är det viktigt att fäbodbrukarna och näringen i övrigt får resurser att utveckla en modell för hur den beprövade erfarenheten kan tas tillvara.
- Vi tycker att minimiåldern för den som får ha ansvar för djur ska vara densamma som gäller vid annat ansvar för göromål.
- Kravet på utbildning för dem som håller djur yrkesmässigt är rimligt. Neringen bör själv kunna ge denna. Praktikarbete liksom längre yrkeserfarenhet bör kunna tillgodoräknas.
- Kravet på att djur ska kunna utföra naturliga beteenden kan inte vara generellt utan måste förtydligas. Vi har den beprövade erfarenheten att det finns en betydande evolutionär skillnad i beteenden mellan vilda och domesticerade djur. De vilda djurens beteenden måste vara de naturliga. De domesticerade djurens situation kan inte generaliseras från denna utgångspunkt. Här kräver djurvälståndet andra vinklingar.
- Vi tycker frågan om förprovning av djurstallar är dåligt analyserad och förslagen orealistiska.
- Traditionella bässystem får inte förbjudas. Utredaren föreslår att djur ska hålls lösgående genom att uppboundna nötkreatur och hästar i spiltor ska fasa ut, samt att djur ska ses till minst en gång dagligen (idag krävs tillsyn *normalt* en gång dagligen d.v.s. det medges en viss flexibilitet). Vi överblickar inte konsekvenserna av dessa förslag men inser problem. Vi kräver möjlighet till undantag i lagen med tydlig hänvisning till Konventionen om biologisk mångfald, innan uppdraget att formulera kraven överlämnas till Jordbruksverket.
- Vi har svårt att ta till oss att socialtjänstens starka sekretess ska kunna brytas vid misstanke om djurskyddsbrott. Vi tror också att förtroendet i tillsynsarbetet kan försämrans mellan parterna, särskilt när det gäller djurskyddsinspektörernas plikt att anmäla på vad som kan bli relativt låg misstankegrad.
- Vi anser att dagens formulering (*djur ska normalt ses till minst en gång dagligen*) ska vara kvar så det inte blir problem med ohägnade beten, andra naturbeten och bete på öar t.ex. i syfte att bevara traditionellt betesbruk. Där kan det vara svårt att se varje enskilt djur varje dag.
- Det känns som möjligheten att bedöma fall som ringa och medge straffrihet minskas.
- Vi vill att lindriga avvikelser, och framförallt avvikelser där djurens välfärd inte påverkats, kan hanteras av tillsynsmyndigheten genom råd, påpekanden och förelägganden.
- Vi ser skäl för att det ska medges en möjlighet till en omgående rättelse. Tre förelägganden ska justeras så att det inte ensamt kan ligga till grund för djurförbud; en helhetsbedömning ska göras med hänsyn till vad som är befogat från djurskyddssynpunkt.
- Det är bra att god djurhälsa bekräftas som en viktig djurskyddsparameter.
- Det är också bra att en fällande dom för djurplågeri inte automatiskt behöver leda till djurförbud om det är *sannolikt* att upprepande inte kommer att ske.
- Möjlighet ska finnas till delade och villkorade djurförbud samt en skyldighet för länsstyrelsen att upphäva förbud när det inte längre är befogat.
- Det är glädjande att utredaren understryker att vetenskap och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för alla regler och att det ges i uppdrag till Jordbruksverket att minska detaljeringsgraden, öka målstyrningen och göra om föreskrifter till allmänna råd.

Kommentar

Vi känner oss så ofta utlämnade med länsstyrelsen som tillsynsmyndighet. Vi vill ha ett personligt och förtroendefullt samarbete med dem som har ansvar för att se till att våra djur mår bra. Vi vill känna oss som dugliga företagare, som vill göra ett bra jobb, som ger oss vårt uppehälle. Vi vill ha friska och produktiva djur som ger bra avkastning. Vi vill bli så bra företagare som det någonsin går. Vi vill kunna arbeta långsiktigt.

Därför vill vi kunna resonera med och diskutera med den personal länsstyrelsen låter syna våra företag vid olika tillfällen. Vi tror att vi också ibland skulle kunna fördjupa den kompetens tjänstemännen har. Men det är som om de inte vågar inlåta sig i samtal med oss "verksamhetsutövare". Det är som om deras objektivitet skulle vara i fara. Vi tror dock att respekten blir större om en inspektör är lyhörd, än om han ger uttryck åt nonchalant eller högdragen myndighet. Tyvärr döljer allt för många sin oerfarenhet och okunnighet bakom den attityden. Allt är fjärran djurskyddslagens paragraf 24 a: "Den myndighet som utövar offentlig kontroll ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen."

Avgifterna för djurskyddet är orimliga för mindre företag. Om det känns befogat håller dessutom myndigheten inne några EU-stöd. Att "straffas" flera gånger för samma förseelse får inte förekomma i andra sammanhang i rättsväsendet. Är detta rättssäkert? Vi ifrågasätter inspektörers rätt att oanmälda gå in i stallar (jämför husrannsakan). Har man som djurhållare gjort sig obekväma på ett eller annat sätt får man räkna med särskilda kontroller. Ofta är de baserade på anonyma anmälningar. Vi anser att anmälaren i så fall ska identifiera sig för myndigheten för att minska okynnesanmälningar. Vi är utlämnade när myndigheten baserar sin åtgärd på en enskild kontrollants utlåtande utan någon rättslig process med kompetenta domare. Tyvärr dominerar den stora okunnigheten om allt som har med djurhållning och jordbruk att göra också i landets domstolar. Djurägaren borde i alla fall ha möjlighet att anlita rättshjälp i form av juridiskt ombud. Vi vill ha frågan om uppsåt med då vår otillräcklighet bedöms. Har brott begåtts ska polis kopplas in. Inspektörer ska aldrig ens fundera på att leka polis i sin yrkesutövning.

Av lagen ska tydligt framgå, dels djurhållares skyldigheter, dels myndigheters och tjänstemäns skyldigheter. Myndigheter måste alltid svara på frågor i ett påbörjat/pågående enskilt ärende; rättssäkerhet. Protokoll från gårdsbesök ska djurägaren/bonden få tillgång till/ läsa. Djurägaren ska få tillfälle till att kommentera, rätta, förtydliga direkt på plats. Vi menar att all korrespondens ska ske med REK-brev, för vår egen rättssäkerhet.

Utformning av lagstiftningen

Utredningen har inte följt utredningsdirektivet fullt ut i fråga om att *analysera hur den samlade lagstiftningen kan moderniseras och förenklas samt förändras så att den blir mer flexibel och målinriktad.*

Djurskyddet skulle vinna på en smidighet i lagstiftningen (som innebär att man ska nå samma mål men tillåtas göra det så som det passar gårdens förutsättningar bäst) som medger egna individuella lösningar för att tillgodose lagstiftningen. Dessutom skulle djurens välfärd sättas i centrum och om djurskyddet är bra, istället för att som idag inriktas på vilka reglerna är och ifall de är uppfyllda eller ej. Detta kräver dock en högre kompetens hos djurskyddsinspektörerna, men det är ingen nackdel.

Det saknas tydliga uttryck för att djurägarens skötsel är avgörande för djurskyddet. Utredningen har inte utvecklat detta i sin analys. Man har inte gett bonden de befogenheter och den tilltro som behövs för att denne ska kunna ta sitt fulla ansvar. Utredningen andas istället en tveksamhet till djurhållarnas förmåga och vilja att ge djuren ett gott djurskydd och god hälsa.

Utredaren uttrycker i sin nulägesanalys en positiv syn på och ger gott betyg till näringens djurskyddsarbete men det ger inte tillräckligt uttryck i förslagen som snarare underskattar djurägarnas erfarenhet, kompetens och ambitioner med djurskyddsarbetet i den egna besättningen. Djurhållarna ges inte förtroende att axla djurskyddsansvaret t.ex. genom en mer målstyrd och flexibel lagstiftning där djurhållarens bedömningar värdesätts och respekteras. Konsekvenserna av den expertreglering som föreslås i förordningen med omfattande bemyndiganden till Jordbruksverket måste analyseras ingående. Det är framförallt risker med förändringar av lagstiftningens utformning som lyfts fram och i alltför liten grad vilka positiva möjligheter som lämnas. Den flexibilitet överskattas, som idag lämnas genom kontrollprogram (med tillfälle till undantag från vissa regler) och möjlighet till mindre avvikelser och prövning av ny teknik.

Förslag till ny djurskyddslag

Se också kommentarerna ovan om *Allmänna synpunkter*

Det finns inget att invända mot att lagstiftningen föreslås syfta till gott djurskydd och god djurhälsa samt att främja respekten för djur och deras välfärd då djur har ett egenvärde oavsett den nytta de har för människan.

I 1:2§ anges att alla bestämmelser ska grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är mycket positivt att detta understryks i lagtext.

I 1:3 § vill utredaren förtydliga att lagen omfattar alla djur som avsiktligt hålls av människan, men utesluter de vilda djuren. Även ryggradslösa djur som humrar, spindlar etc. som hålls av människan ska omfattas. Utökning av lagens omfattning - här föreslås att lagen ska omfatta alla djur som hålls av människan och även sådana som förvildats eller övergivits. Skrivningen är otydlig. Det är möjligt att djur måste grupperas efter art och syfte för användning.

I 1:4 § införs en definition som anger att man med lidande avser såväl psykiskt som fysiskt lidande. Det är bra.

I 3:2 § står

Djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden

1. som djuren är starkt motiverade för, och
2. som ger en funktionell återkoppling, d.v.s. minskar djurets motivation för att utföra beteendet i fråga, samt
3. relaterar till djurens behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök och socialt umgänge.

Vi har berört problemen under rubriken Bakgrund och framhållit att domesticering sker när en djurart ärver en förtrolighet i förhållandet till människor. För djur utan naturliga former saknas "naturliga beteenden". Vår referens är fåbodbruk och hållande av lantbruksdjur in situ. En kalv, en kuling, en killing får inte enbart bli präglad på modern eftersom detta hämmar senare förtrolighet med människor och den kontinuitet i

evolutionen som bevarande in situ förutsätter. Vi talar också om djuröga och att de domesticerade djuren också har förvärvat en förmåga att förstå eller tolka människor och utveckla ett förhållande. Möjligheter till flexibilitet och undantag måste finnas.

Kommentar

Vi ber om ursäkt för att det förlänger synpunkterna men vill ändå utveckla tankarna. Fäbodbrukare håller traditionella husdjur, mestadels lantrasdjur: nöt, får, getter och kanske någon häst (russ, islänning, nordsvensk). Konventionen om biologisk mångfald talar för bevarande in situ. Möjligheter måste ges för att detta ska kunna ske på fäbodan.

Fäbodbruket är ofta en del av ett skalanpassat lantbruk; småskaligt. Fäboddriften tillför företaget viktiga ekonomiska mervärden, men även det lokala samhället enligt artikel 8j och storsamhället berikas naturligtvis av verksamheten. Fäbodbetet är den resurs som frigör resurser på hemgården. Fäboddriften är också en effektiv ekosystemtjänst. Märkligt är att t.ex. mjölkkor som lever i moderna produktionsladugårdar där alla krav på mått, luftkvalitet, vattenkvalitet osv. är uppfyllda inte blir mer än 4 år i snittålder medan det skalanpassade småbruket ofta håller lantrasdjur som kan bli både 15 och 20 år gamla. Trots att motsatsen ibland påstås, kanske djurvälståndet har något att hämta här? Hur hittar t ex djuren mat i skogen? De kanske har haft möjlighet att lära sig av äldre djur? Kanske det differentierade betet också har fördelar? Beprövad erfarenhet kan ha värden. Beprövad erfarenhet får inte bara vara språklig kosmetika. Djuröga och djurkommunikation är inte detsamma som läs- och skrivkunnighet.

Vilken kunskap har inspektörer om våra lantrasdjur? Vad är tillämplig kompetens? Hur kan man bedöma skaderisker – var finns normerna? Hur kan inspektörer ha tillämplig kunskap om fäbodbruk, lantrasdjur in situ – när det inte finns någon utbildning att tillgå? Tillämpningen av Djurskyddslagen kräver detta. Vi behöver ett kunskapscenter för utmarksbruk. Kan en inspektör med säkerhet säga när en rödkulla eller fjällko är mager? Vad har de fått lära om anlagen att på sommaren lägga upp näringsdepåer som används under den mörka årstiden? Ändå har den teoretiska kompetensen mer och mer fått tolkningsföreträde. Vi anser att missförhållandet då det gäller kompetens måste rättas till.

Vi vill se: Hänsyn till den drabbade människan.

Tillit till handens tysta kunskap.

Korrekt behandling.

Tilltro till beprövad erfarenhet.

Ömsesidig respekt.

Dialog.

Vi fäbodbrukare och småbrukare är värdefulla. Skalanpassat lantbruk är en resurs för framtiden. Den lille producenten, ofta med traditionell djurhållning och beprövad erfarenhet, hänvisas ofta till att själv hantera alla regler, krav och kontroller. (På större gårdar har man förmodligen större möjlighet att behövsanpassa och fördela arbetsinsatserna.) Pappersexercis och kontroller har alltmer tendens att överskugga det som rimligen borde vara högsta prioritet på ett lantbruk, nämligen att sköta om och vårda det levande material som vi är ansvariga för och satta att sköta, t.ex. som flockledare för våra betesdjur, som är just flockdjur. Den myndighet som utövar offentlig kontroll ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen; skapa optimal rättssäkerhet.

Konventionen om biologisk mångfald markerar tydligt att lokal och traditionell kunskap är viktig för att uppnå bevarande och hållbart sedvanebruk av biologisk mångfald. Till detta hör djurvålfärd. Detta ska ske genom att uppmärksamma de lokala samhällena och ta vara på deras kunskap i arbetet med biologisk mångfald. Vi måste tillsammans värna skogsbetesekosystemens alla ömtåliga traditionella strukturer. Dit hör både fåboddjur och fåbodbrukare samt födoresurserna.

Vi är medvetna om att detta inte gäller samtliga djur som hålls för näringsverksamhet, sällskap och nöje eller som forskningsobjekt. Vi kräver en tydlig särskiljning i de författningar som utformas. Vår vilja är att utgångspunkten för skrivningarna är Konventionen om biologisk mångfald.

—

I 3:7 § införs bl.a. krav på att stall och andra förvaringsutrymmen för djur ska vara så rymliga att alla djur kan röra sig obehindrat, uppfylla djurens behov av komfort, vara utformade så att djuren kan bete sig naturligt, hållas rena och vara utformade så att klimat, ljus- och ljudnivåer är anpassade till djurens behov och förutsättningar. Förvaringsutrymmen för djur ska ha dagsljusinsläpp.

Vi har vissa farhågor kring tolkningen av detta. Vi vill understryka att en fåbod inte är en permanent ”förvaringsplats” och att enbart detta bör ge möjligheter till undantag. Vår vilja är emellertid att utgångspunkten för skrivningarna om undantag är Konventionen om biologisk mångfald och sedvanligt nyttjande av biologiska resurser i enlighet med traditionella kulturella sedvänjor.

I 3:8 § berörs att inredning eller övrig utrustning i stall och andra förvaringsutrymmen för djur inklusive hagar och hägn inte får hindra djuren från att bete sig naturligt, otillbörligt inskränka deras rörelsefrihet eller annars verka störande på dem, eller utformas så att de medför risk att skada djuren eller menligt inverka på deras välfärd.

Vi kan uppskatta principen men ser stora risker för att skrivningarna kan missuppfattas och vantolkas. Vi hänvisar till vårt tidigare resonemang och vill att utgångspunkten för skrivningarna ska vara Konventionen om biologisk mångfald.

3:11 § medger endast utsättning av viltarter i naturen. Utsättning av viltarter får endast ske om det finns, eller har skapats goda levnadsbetingelser för djuren. Här tänker vi på vilka goda levnadsbetingelser som krävs t ex vid utsättning av stora rovdjur som varg..

Kommentar

Vi uppskattar definitionen i 1:4 § som anger att man med lidande avser såväl psykiskt som fysiskt lidande men ser vissa gränsdragningsproblem. Fåboddjur och andra betesdjur, såväl på fritt utmarksbete som inom hägn, stressas och påverkas negativt av rovdjursförekomst – psykiskt och fysiskt lidande. Utsättning av viltarter i naturen (varg är aktuell) kan således innebära lidande för vissa tamdjur. Även i övrigt kan förvaltning av rovdjur orsaka lidande för tamdjur. Regler saknas på detta område.

Vi ser också brister i avgränsningen mot jaktlagstiftningen. Det är olyckligt eftersom en del frågor som utredningen berör även gäller bestämmelser som finns i jaktlagstiftningen. Om hållande av vilt i hägn ska regleras genom djurskyddslagstiftningen kräver detta ett omfattande arbete med förändringar i jaktlagstiftningen.

Enligt Naturvårdsverket bör det klargöras hur man ska hantera hybrider mellan vilda och tama arter, till exempel vildsvin/tamsvin och mufflonfår/tamfår. Det saknas en definition av när förrymda/utsläppta tamdjur anses som vilt, till exempel tamkaniner som släpps ut. Problemen med förvildade kaniner som gör skada gör det viktigt att klargöra om dessa ska hanteras enligt bestämmelser i djurskyddslagstiftningen eller i jaktlagstiftningen. Andra exempel kan finnas.

Det kan behövas någon form av bemyndigande att besluta om metoder för infångande av utsläppta eller förrymda tam- eller sällskapsdjur. Det kan gälla allt från insekter och reptiler till fäbodbrukets betesdjur. I det senare fallet behöver det inte bero på brister i tillsynen utan på grund av att de blivit skrämde av rovdjur. Detta är en situation vilken ansvarig för djuren inte råder över.

Regelverket måste klargöra rovdjursförvaltarens ansvar.

Vi förtydligar genom att konstatera att när stora rovdjur och tamdjur finns på samma område kommer konflikter att uppstå. Våra betesdjur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Ett angrepp på tamboskap är en mycket traumatisk händelse för både människa och djur. Hur vi lyckas hantera detta är avgörande för acceptansen för rovdjurspolitiken och människors inställning till rovdjuren. Rovdjurens störningar är hot mot tamdjurens välfärd och leder sannolikt också till djurskyddskontroller. Fäbodbruket riskerar därmed också att få krav på tillsyn dygnet runt.

Vi känner oss maktlösa eftersom vi inte själva råder över situationen.

Dagens läge skiljer sig från hur det var förr. Då var konflikterna så omfattande att de stora rovdjuren nästan tvingades bort från Sverige. I dag handlar det om att betesdjuren i rovdjurstäta områden hotas. Särskilt fäbodbruket och det fria utmarksbetet riskerar att försvinna och med dem även den kulturen, de unika betesbiotoperna och lantrasernas karaktär. Man klarar inte konflikten. En bevarandekonflikt måste lösas.

Närvaro och angrepp av rovdjur innebär en oerhörd stress och ett stort lidande för tamdjuren. Det är djurhållarens ansvar att inte utsätta sina djur för sådant. Det finns en rad förebyggande åtgärder att vidta. Det finns även visst ekonomiskt stöd att söka för sådana åtgärder. Dessa pengar täcker dock inte den totala kostnaden för att vidta dessa.

Åtgärderna är enligt vår mening inte heller långsiktigt hållbara. Hägn är exempelvis inget som kan garantera fritt skogsbete. Att samhället lägger ytterligare kostnader på en bransch som inte har god lönsamhet är inte heller acceptabelt. Om en majoritet av svenskarna vill att vi ska ha livskraftiga rovdjursstammar, måste också både de direkta och indirekta kostnaderna för detta tas av samhället.

Vi ser en krissituation som inte är löst. Det effektivaste sättet att förebygga fortsatta störningar och angrepp och minska tamdjurens lidande är en snabbt beslutad och verkställd skydds jakt. Dagens regelverk används så att ett omedelbart agerande förhalas. Det är först efter upprepade angrepp, när man uteslutit alla andra tänkbara metoder, som skydds jakt kan bli aktuell och detta efter en så lång beslutsprocess att det är mycket svårt att spåra upp det djur orsakat olägenheten.

Detta är oförenligt med god välfärd för våra betesdjur. Även om djurägare skulle kompenseras ekonomiskt står frågan om skyddet för betesdjuren och deras lidande kvar. Det är inte etiskt försvarbart när länsstyrelsens tjänstemän räknar med att djurägare förväntas tåla ett visst svinn under betessäsongen. Djurägare som samtidigt har ansvar att inte utsätta sina djur för lidande. Djurens lidande är inte förenligt med djurskyddslagen

och myndigheten är den egentlige förövaren. I vilket annat fall skulle det vara acceptabelt att man inte omedelbart tillåts vidta det effektivaste sättet att förhindra att tamdjur utsätts för lidande och död?

- Vi vill få utrett och klargjort hur djurskyddslagstiftningen ska tillämpas i samband med rovdjursangrepp.

Vi saknar ett förtydligande av begreppet "djur som hålls av människan" eftersom det inte klart framgår vad som gäller. För jakt efter vilt i hägn gäller jaktlagstiftningen. Om vilt i hägn ska hanteras enligt bestämmelser i djurskyddslagstiftningen krävs ändringar både i förslaget till djurskyddslag och nu gällande jaktlagstiftning.

Rovdjur är också varelser med förmåga att känna välbefinnande, stress, obehag och smärta. Ändå försöker vissa personer och organisationer kommersialisera rovdjurspolitiken genom att semidomesticera främst björn via regelbunden utfodring vid gömslen och där hålla dem för förevisning inför en betalande publik. Idén försvaras bland annat av att denna form av förevisning av vilda djur inte faller inom artskyddsförordningen.

Djurskyddslagstiftningen förmodas inte heller behöva beaktas eftersom denna inte gäller vilda djur i naturen, till vilken man vill räkna dessa skådeplatser eller diffusa menagerier för rovdjur. Europaparlamentets och Rådets direktiv har emellertid bestämmelser om användning av vissa djur i försök, såsom att utrotningshotade arter får inte användas i försök, med undantag av sådana försök som uppfyller villkoret att det finns välgrundade skäl att anse att åtgärden är nödvändig för bevarandet av arten. Kommersiellt bruk bör likställas med försök.

När djurskyddslagen senast sågs över fanns tydligen ingen tanke på sådan verksamhet varför inget sägs om företeelsen. (Konsumentverket konstaterar dock att rovdjursturism – offentlig förevisning av vilda djur – faller under produktsäkerhetslagen.) Vi anser att även förhållandet till vilda djur i ”naturen” ska hanteras när djurvälstånd och djurskydd behandlas. Detta saknas i utredningen.

Vi erinrar slutligen om att artikel 8 om in situ bevarande i Konventionen om biologisk mångfald kräver, att varje fördragsslutande part, så vitt möjligt och om så är lämpligt (vilket vi förutsätter) respekterar, bevarar och bibehåller kunskaper, innovationer och sedvänjor hos lokala samhällen som fåbodkulturens med dess traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och främjar en bredare tillämpning av dessa, med godkännande och deltagande av innehavarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främjar rättvis fördelning av nyttan som uppkommer vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor.

GÄVLEBORGS FÄBODFÖRENING

Carl Höglund
Ordförande

Kelvin Ekeland
Utredningsansvarig

Kopia till
Miljödepartementet
Kulturdepartementet
Naturvårdsverket
Jordbruksverket
Riksantikvarieämbetet
Länsstyrelsen med Viltförvaltningsdelegationen
SLU, FSF, DFbF, VSbF, LRF, GFF-styrelsen